



לכתוב סיפורים לילדים זה להעיר את החלומות שלכם!

מדריך מעורר לתרגול כתיבת סיפורים לילדים

כתבה: ענת אומנסקי



תוכן העניינים:

- 3 כמה מילים עלי.
- 4 מבוא: למי המדריך מיועד?
- רקע: איך להתחיל ולהגשים את התשוקה שלכם ואני לא מבטיחה לאף אחד גן של שושנים.....5
- 8 רגע לפני שמתחילים, הכינו לעצמכם כוס קפה.
- 9 בעיות של כותבים מתחילים וכאלו שנתקעו בדרך.
- למה המסע אל כתיבת סיפורי הילדים שלכם צריך להתחיל במסע אל הילד שאתם הייתם?.....10
- 11 תרגיל 1: הילד שבכם.
- 12 איך למצוא נושאים לכתיבה?
- 13 תרגיל 2: הכנת רשימת נושאים לכתיבה
- 14 התחלתם לכתוב ונתקעתם בדרך מה עושים?
- 15 תרגיל 3: המשרתים של קיפלינג.
- 16 עוד טיפ קטן, לכתוב כאילו זו הפעם הראשונה.
- 17 ולסיכום מה היה לנו?
- 18 אהבתם את תרגילי הכתיבה? רוצים עוד?





כמה מילים עלי

- שמי **ענת אומנסקי** ואני סופרת, עורכת, מעצבת גרפית וצלמת בשעות הפנאי.
- לפני כ-24 שנים יסדתי את הוצאה לאור "ליתם".
- אני אוהבת לכתוב במיוחד לילדים
- מומחית בכתיבת סיפורי חיים ועריכת תכנים
- ושוקדת כבר שנים רבות על פיתוח שיטות לכתיבה מעצימה ומחוללת שינוי - כתיבה יוצרת מציאות.

- במהלך השנים הוצאתי לאור כ-50 ספרי ילדים פרי עטי וידי עוד נטויה.
- בנוסף, תרמתי רבות לעריכתם, עיצובם והוצאתם לאור של ספרים רבים של סופרים אחרים בתחומים שונים.

ספריי נמכרו בעשרות אלפי עותקים במהלך השנים ועד היום. שניים מספריי - תורגמו לרוסית ושמונה עשר - לאנגלית.

בין ספרי הילדים הידועים שלי תוכלו למצוא את:



ספרים נוספים תוכלו לראות בחנות הספרים באתר:

<http://www.litom.org>

מבוא: למי המדריך מיועד?



4

את המדריך הזה יצרתי במיוחד עבורכם:

- לכם, שהתשוקה לכתוב סיפורים לילדים בוערת בתוכם.
- לכם, שרוצים להתחיל לכתוב סיפורים לילדים שצריכים רק דחיפה קטנה כדי להתחיל.
- לכם, שכבר התחלתם לכתוב, אך נתקעתם בדרך ואתם זקוקים לעוד דחיפה קטנה כדי להמשיך...
- לכם, שרוצים להעיר את החלומות שלכם - ולהפוך אותם לסיפורים לילדים!

איך להתחיל להגשים את התשוקה?

רוב הכותבים המתחילים **סובלים מחוסר מימוש תשוקת הכתיבה שלהם**.
ואם כבר הם העזו לכתוב, הם חושבים שהכתיבה שלהם לא מספיק טובה.

פעמים רבות אני שומעת מכותבים בראשית דרכם, או כותבים למגרה, שאומרים לי:

"כל כך הרבה זמן שאני רוצה להתחיל לכתוב, אבל אני לא מוצא את הזמן"

או **"יש לי המון רעיונות, אבל אני לא יודע איך להתחיל"**

או **"התחלתי לכתוב ואני ממש תקועה..."**

או **"אני לא סופר... רק נסיתי, תראי אולי..."**

או **"אין לי ניסיון בכתיבה איך להתחיל?..."**

בקיצור לא מעט תירוצים, מדוע עד היום - הם לא הצליחו לממש את התשוקה שכל כך מחכה...
שמישהו יתחיל להגשים אותה, אפילו רק קצת....

5

חשבו על פקעת חוטים שנראית קשה מאד להתרה, אך כשמוצאים את **קצה החוט** אפשר להתיר את כל הקשרים בקלות. כך זה גם בנושא הכתיבה, בעיות וחסמים רבים יפתרו כשתצללו אל עולם הכתיבה לילדים ותכירו את רבדיו השונים. כלומר תמצאו את קצה החוט. עולם הסיפורים ובמיוחד הסיפורים לילדים הוא גדוש, מלא ומסקרן וכדאי מאד להכיר אותו.



ואני לא מבטיחה לאף אחד גן של שושנים...

לכתוב סיפורים לילדים, להפוך אותם לספרים ולשווק אותם בשוק הישראלי זה ממש לא קל. אני זוכרת כמה קשה היה (לפני קצת יותר מעשרים שנה), להוציא לאור את ספר הילדים הראשון שלי (המוצץ הקופץ). "אין עתיד בכתיבה לילדים" אמרו לי. "חבל על הזמן וחבל על הכסף". "את לא תצליחי...."

את "המוצץ הקופץ" הוצאתי בעזרת הוצאה לאור שהסכימה ל"שלם" לי 50 עותקים כשכר סופרים מתוך 3000 עותקים שהודפסו במהדורה ראשונה. הייתי מאושרת. שמחתי כל כך שמישהו בכלל הסכים להוציא את הספר שלי לאור. את הספר הזה תוכלו למצוא עד היום בחנויות "סטימצקי".

אחר כך התחלתי להוציא את הספרים בכוחות עצמי. כך נולדה "הוצאה לאור ליתם". הוצאתי ספר אחד, חיכיתי שימכר, הוצאתי את הספר השני חיכיתי שימכר כדי להוציא את הספר השלישי וכך הלאה.

שוק הספרים הישראלי מוצף בספרי ילדים ובמהלך השנים עבר מהפכה לא קטנה.

במשך שנים רבות מכרתי את ספריי באמצעות מפיץ ספרים וחנויות הספרים. היום, כבר אין לי צורך בהם. אני מוכרת את הספרים בכוחות עצמי ולא צריכה לחלוק את הרווחים ואת העמלות עם כל כך הרבה מתווכים. ולא. זה לא קל. אין קיצורי דרך ואין הוקוס פוקוס.

כיום, הרוחות שינו כיוון. לסופר העצמאי יש הרבה יותר אפשרויות, שלא היו קיימות לפני עשרים שנה. עם התפתחות הדפוס הדיגיטלי התאפשרה הדפסה של כמויות קטנות של ספרים, והתפתחות הטכנולוגיה יצרה אפשרות ליצור ספרים אלקטרוניים. היום אנחנו יכולים לשלב בין הספרים המודפסים והספרים האלקטרוניים ולהגיש את הסיפורים שיצרנו בפלטפורמות שונות. האינטרנט והרשתות החברתיות מהוות כר נרחב להכנת תשתיות לפרסום ולשיווק.



תמיד ללכת קדימה, לא לדרוך במקום...

למרות כל הקשיים הבנתי שאני חייבת להתקדם. למדתי ספרות - (התחלתי בלימודי ספרות אנגלית ב"אוניברסיטת תל אביב") והשתלמתי בקורסים רבים בארץ ובחו"ל, ניסיתי טכניקות שונות בכתיבת הספרים ובשיווקם, למדתי אלו נושאים חביבים יותר על קהל היעד שלי - שהוא כמובן הילדים, אך גם ההורים, הסבים והסבתות, הגננות, המורים ואנשי חינוך.

למדתי להכיר טוב יותר את קהלי היעד אליהם הפנתי את סיפורי, ובמשך עשרים ושלוש שנים אני מעמיקה בלימודי ספרות הילדים בארץ ובעולם.

אני יודעת שאולי קשה לכם להאמין, אבל כמעט בכל יום אני לומדת עוד משהו חדש.

עצתי לכם כותבים יקרים,

**חשוב שתדעו, שכתיבה אפשר ללמוד.
כתיבה יוצרת אפשר ללמוד ולשפר כל הזמן.
ככל שתלמדו יותר תכתבו יותר טוב.**

7



רגע לפני שמתחילים....

**הכינו לעצמכם כוס קפה, או משהו שאתם אוהבים לשתות.
פנו לעצמכם זמן כדי לעשות את התרגילים.
נשמו עמוק וזכרו,
שלכתוב סיפורים לילדים זה.....**



לכתוב סיפורים לילדים זה:
להכיר את עצמך קצת יותר טוב.
זה לחנך את עצמך ולהשכיל את עצמך
זה להעז, זה להתפתח.

לכתוב סיפורים לילדים זה:
להעיר את החלומות שלך
משנת החורף שלהם כי הגיע הזמן.
זה להתחבר לנשמתו של הילד שבתוכך
ולדבר בשפת הנשמה.
זה לשחק, להתפלל,
להתלהב, להתלוצץ לאהוב,
זה לאפשר למוח הרועש
להתבטא ללא בושה.



לכתוב סיפורים לילדים זה
לתכנן הרפתקאות,
לפתור מבוכים
לפחד, ללמוד, להצליח
להתגבר, לגדול
זה לקבל על עצמך אחריות גדולה...



לכתוב סיפורים לילדים זה
לדרוש בשכל
ולהתייעץ בלב.
זה להיות מספר סיפורים
זה להיות מורה
זה להיות קוסם.
זה כמו לטעת עצי חרובים
שאת פירותיהם יקטפו הדורות הבאים.
זה להשאיר לילדים
ירושה רוחנית.

בעיות של כותבים מתחילים ושל כאלו שנתקעו בדרך...

לא פעם שמעתי את המשפטים הללו מתלמידי:

"אני רוצה לכתוב לילדים, אך מה זה חשוב מה היו סיפורי הילדות שלי??"

"אני מאד אוהב לכתוב, אך שובר את הראש על מה לכתוב ואיך לבחור נושאים טובים לכתיבה?"

"התחלתי לכתוב ונתקעתי. משהו לא מאפשר לי להתקדם, סוג של מחסום איך מתגברים עליו?"

נשמע לכם מוכר? קרה גם לכם?

חשוב שתדעו, שכתיבה אפשר לתרגל. כתיבה יוצרת צריך כל הזמן לתרגל רק דרך התרגול ניתן להשתפר. ככל שתתרגלו יותר תכתבו יותר טוב. כשהסופר הרוסי טולסטוי נשאל על ידי אחד התלמידים שלו כיצד כותבים סיפורים לילדים? הוא ענה לו:

"בדיוק כמו למבוגרים, רק יותר טוב".

כלומר, צריך להשקיע וללמוד איך לכתוב סיפורים לילדים.

והכי חשוב צריך לתרגל ולהתאמן!!

במדריך הזה אספר לכם מדוע כדאי לכם להתחיל לכתוב את הסיפורים שלכם בתרגיל שקראתי לו

"לחזור לילד שבכם", אסביר לכם איך אפשר למצוא נושאים לכתיבה בקלות יחסית, וכשאתם

נתקלים במחסום כתיבה - או פשוט נתקעים בסיפור ולא יודעים איך להמשיך... כן, זה קורה לכולם, איך

תוכלו לתגבר על המחסום ועל התקיעות?.

מה אתם צריכים לעשות?

הכנתי לכם בהמשך המדריך שלושה תרגילי כתיבה. אני מזמינה אתכם להתחיל לתרגל, כלומר להתחיל לחשוב ולכתוב. קראו את ההוראות, כתבו ותרגלו את המשימות בשלושת תרגילי הכתיבה,

והכי חשוב אל תשכחו להנות!

אלו יהיו שלושה צעדים משמעותיים ראשונים במסע המרתק שלכם לכתיבת סיפורים לילדים.



אז למה המסע אל כתיבת סיפורי הילדים שלכם צריך להתחיל במסע אל הילד/ה שאתם הייתם? למה דווקא שם?

שאלה טובה שאלו אותי התלמידים היקרים שלי. שיש לה גם מספר תשובות. קראו את התשובות והפנימו. בסופן, מחכה לכם תרגיל כתיבה.

- **התשובה הראשונה היא,** שתקופת הילדות שלכם וודאי הייתה שונה מהתקופה הנוכחית בה אתם מגדלים ילדים או נכדים. לכל תקופה יש את המאפיינים שלה ובכל תקופה הילדים צריכים להתמודד עם אתגרים אחרים. אך יש גם הרבה דברים מקבילים ודומים לילדים בכל הזמנים. אם אתם רוצים להבין יותר טוב את הילדים של היום, כדאי לכם להתחיל בלהבין את של הילד/ה שאתם הייתם... כך תוכלו להשוות בין העולם שבו אתם גדלתם, לבין התקופה הנוכחית בה גדלים הילדים, להם אתם רוצים לכתוב. כך יהיה לכם בסיס שבעזרתו תוכלו לחדד את ההבנות שלכם.
- **התשובה השניה היא,** כדי שתבינו עד כמה הילד/ה שאתם הייתם - משפיע על חייכם כבוגרים עד עצם היום הזה. מכאן, תוכלו להבין ביתר קלות, עד כמה הילדים שאתם תכתבו להם את הסיפורים שלכם היום, יושפעו מהסיפורים שלכם שישפיעו על המבוגרים שהם יהפכו להיות.
- **התשובה השלישית היא,** שדמותו של הילד שבכם, שתתוודעו אליו עכשיו מחדש, הוא שיאפשר את החיבור ביניכם לבין הילדים שתכתבו עבורם את הסיפורים שלכם.

עכשיו, כדי להפוך את כל המילים הללו למעשה, הנה לכם תרגיל כתיבה קטן ומעניין.

תרגיל "הילד שבכם".



תרגיל 1: הילד שבכם

תרגיל: הילד שבכם

דמיינו לעצמכם שאתם עומדים מול דלת - שמאחוריה נמצאת הילדות שלכם.
הדלת נפתחת ואתם יכולים להשקיף ממנה אל עבר ילדותכם - לצפות בעצמכם כילדים - באירוע
שהתרחש במקום מסוים...

כתבו קטע קצר עד 300 מילים ונסו לכלול בו את הדברים הבאים: (לא ח"כים הכל אך אם אתם רוצים
שהקטע שלכם יהיה מפורט ומגובש נסו לענות על השאלות הבאות)

מה קורה בסצנה? מיהן הדמויות המסתתפות?
היכן הסצנה מתרחשת?
מת', הזמן בו הסצנה התרחשה?
כיצד קרו הדברים?
האם עמדתם מול קונפליקט כלשהו?
אלו דאלוגים היו?
האם אתם זוכרים על מה חשבתם? מה היו הרגשות שעלו?

זהו. סיימתם?

**הקריאו את הקטע לעצמכם מה אתם מרגישים? האם יש ילד אחד בעולם שיכול
להזדהות עם המקרה שסיפרתם עליו? אם כן הוא היה ודאי שמח לשמוע את הסיפור
הזה... ואתם? אתם עשיתם צעד ראשון במסע לכתיבת סיפורים לילדים.**



אתם משתוקקים לכתוב סיפור לילדים, אך שוברים את הראש על אלו נושאים לכתוב?

איך למצוא נושאים מעניינים לכתיבה? ומה צריך לעשות כדי לייצר לעצמכם רשימת נושאים התחלתית לכתיבת הסיפורים שלכם? גם את השאלה הזו שאלו אותי התלמידים היקרים שלי וכמובן שגם לשאלה הזו קיימות מספר תשובות. קראו את התשובות והפנימו. בסופן, מחכה לכם תרגיל כתיבה.

- **חשבו על קהל הילדים שאתם רוצים לכתוב עבורם. אלו נושאים מעניינים אותם?**

את ילדי הגן והכתות הנמוכות בבתי הספר כבר מעניינים גיבורי העל, אגדות על פיות אהובות במיוחד על הבנות, המצאות מצחיקות, פנטזיות קסמים, כדורים פורחים מלחמות מים, מסעות מרתקים, התמודדות רגשית עם כל מיני בעיות שמעסיקות ילדים ועוד. אם אתם כותבים לפעוטות דדאי לכם להתרכז בסיפורים הקשורים בעולמו של הפעוט שגדל, הכרת עונות השנה, הכרת הסביבה הקרובה לילד, מספרים, אותיות, בעלי חיים ועוד.

- **מה אפשר ללמד ילדים בעזרת סיפורים?**

בעזרת סיפורים אפשר ללמד את הילדים על החיים. כיצד, ילדים אחרים שדומים להם, התמודדו עם בעיות דומות או שונות מהבעיות שלהם?. אפשר ללמד על ערכים כגון חברות, אומץ, רגישות, אכפתיות, יחס לבעלי חיים ועוד. אני מאמינה שאפשר ללמד ילדים כמעט כל דבר - בעזרת סיפור טוב.

- **ממה הילדים נהנים?**

ממשחקים, מחידות, מסודות, מסיפורים על חבורות ילדים איתם הם יכולים להזדהות, מסיפורים על ילדים שהם גם גיבורים, מסיפורים מעוררי תקווה, מסיפורים מצחיקים מלאים בהומור.

- **אלו מסרים אתם רוצים להעביר לילדים בסיפורים שלכם?**

זה כבר תלוי בכם, אלו מסרים וערכים הייתם רוצים להעביר בסיפור שלכם לילדים? מה חשוב לכם?



עכשיו, כדי להפוך את כל המילים הללו למעשה, הנה לכם תרגיל כתיבה קטן ומעניין. תרגיל "הכנת רשימת נושאים לכתיבה".

תרגיל 2: הכנת רשימת נושאים לכתיבה

במצורף הצעה לרשימת נושאים -

גיבורי על, אגדה על פיות, המצאה מצחיקה, מסע מרתק, התמודדות רגשית עם בעיה כלשהי, סיפור על חברות, סיפור על אומץ, סיפור על אכפתיות, סיפור על יחס לבעלי ח' כלשהו. סיפור בחידות, סיפור על מלחמת מים, סיפור על ילד שהפך לגיבור, סיפור מעורר תקווה או סיפור מצחיק מאד.

א. בחרו שלושה נושאים שמעניינים אתכם מתוך הרשימה וכתבו לכל נושא - ראשי פרקים לסיפור אפשרי.

ב. עכשיו - ערכו לעצמכם רשימה עצמאית משלכם של עוד לפחות 10 נושאים שהייתם רוצים לכתוב עליהם.

ג. ושוב - בחרו שלושה נושאים שמעניינים אתכם מתוך הרשימה האישית שלכם וכתבו לכל נושא - ראשי פרקים לסיפור אפשרי.

סיימתם? נהדר.

יש לכם כבר שישה נושאים עם ראשי פרקים לסיפורים

נפלא - הנה עשיתם את הצעד השני במסע לכתיבת סיפורים לילדים.



התחלתם לכתוב ונתקעתם בדרך... מולכם עומד מחסום כתיבה מה עושים? איך מתגברים על המחסום?

לפתע פורץ רעיון, אך לאחר כמה משפטים הכתיבה נתקעת. משהו נחסם. הרעיון אינו מתפתח. זה מייאש אתכם, גורם לכם להפסיק לכתוב, גורם לכם לחשוב שאין לכם את זה...

איך תתגברו על מחסום הכתיבה? קראו את התשובה והפנימו. לשאלה הזו החלטתי לענות בתשובה אחת בלבד כמובן שיש עוד הרבה תשובות, אך התשובה שבחרתי לכם היא התשובה העצמית ביותר לטעמי. בסוף התשובה כמובן, מחכה לכם תרגיל כתיבה מעורר, בהשראתו של הסופר הנודע רודיארד קיפלינג.

- **ההתשובה היא: תרגלו.** תרגלו כל הזמן, התמידו בתרגולים. דרך התרגול תתגברו על כל מחסום מי הכתיבה. ומה אתם צריכים לתרגל אתם שואלים? **אתם צריכים לתרגל לשאול שאלות.**

סיפור קצר:

רודיארד קיפלינג נולד בהודו ב-1865. בין ספריו הרבים ידוע ספרו "ספר הג'ונגל" הוא תמיד נהג לומר שלמד את כל מה שהוא יודע באמצעות שאלת שאלות. הוא קרה למילות השאלה בהן שתמש ממשרתים של קיפלינג: "יש לי שבעה משרתים נאמנים (הם לימדו אותי כל מה שאני יודע) שמו: ייהם: מה, כמה? למה? ומתי? איך? איפה? ומי? השתמשו במילים הללו... כשאתם נתקעים בכתיבה ותראו שאחת מהן לפחות תמיד תחלץ לעזרתכם..."

**עכשיו, כדי להפוך את כל המילים הללו למעשה, הנה לכם תרגיל כתיבה קטן ומעניין.
תרגיל "המשרתים של קיפלינג".**



תרגיל 3: "המשרתים של קיפלינג"

נניח שהתמלתם לכתוב על אהבה ונתקעתם. מה כבר אפשר לכתוב עוד על אהבה עכשיו, גי"ס לעזרתכם את המילים המשרתות של קיפלינג... כתבו קטע קצר עד 300 מילים.

בשלב הראשון התחילו בתשובות קצרות לשאלות לדוגמה:

מי? הפיל
מה? התאהב בפילה
כמה? הרבה
למה? כי היא הפילה הכי מצחיקה
מתי? לפני שנים רבות
איפה? בארץ הפילים
איך? הוא לא הפסיק לחשוב עליה עד ש.....

בשלב השני, כתבו את הקטע שלכם על פי התשובות הנ"ל.

**אתם יכולים למצוא לעצמכם נושא חדש ולכתוב עליו בדיוק באותה הדרך.

סיימתם?

כל הכבוד! הצלחתם להתגבר אפילו על מחסום כתיבה. וצעדתם צעד שלישי במסע לכתיבת סיפורי הילדים שלכם.



עוד טיפ קטן כשאתם כותבים על נושא חדש, כתבו עליו כאילו זו הפעם הראשונה שאתם רואים אותו

יום אחד הציע טוסלסטוי, הסופר הרוסי הידוע והמוערך לאחד מתלמידיו:

”אם רוצה אתה לתאר סוס, תאר אותו כאילו אתה האדם הראשון הרואה את הסוס הראשון בפעם הראשונה בחיים.”

איך רואה ילד את העולם? עוצמת הדברים ניכרת בעיניים שרואות את הדברים בפעם הראשונה.

בפעם הראשונה כשילד רואה משהו או מגלה משהו - אין גבול להתלהבותו או לעוצמה של הדבר על נפשו. בדברים טובים ובדברים קשים - כאחד. ילדים הם רגישים מטבעם, מתלהבים, סקרנים ונהנים ללמוד ולגלות כל מה שהם יכולים. כבר אמרנו שתהליך הגילוי הוא עצמתי במיוחד וכשמביאים את העוצמה הזו לכתיבת הסיפורים לילדים - הילדים יזדהו איתה ויאהבו את הסיפור במיוחד.



**אילו כולנו יכולנו לראות את העולם
דרך עיניו של ילד
היינו רואים קסם בכל דבר!**

ולסיכום - מה היה לנו?

- תרגלתם צפיה בגלגל הזמן והשקפתם על ילדותכם.
- הכנתם רשימה קטנה של נושאים לכתיבה
- והתחלתם לשאול שאלות כדי להתגבר על מחסום הכתיבה.
- ססוף, קבלתם טיפ קטן לנסות לכתוב על נושאים חדשים כאילו זו הפעם הראשונה בחייכם שתקלתם בהם, כלומר, לנסות ולהתלהב מחדש כמו שילדים מתלהבים.
- כלומר -

בוקר טוב! הגיע הזמן להתעורר, להעיר את החלומות שלכם ולהקים אותם לתחיה בסיפורי הילדים, שמחכים לכם שתכתבו אותם.





אהבתם את תרגילי הכתיבה? רוצים עוד?

- רוצים להשתכלל הרבה יותר?
רוצים ללמוד ברצינות ולעומק איך
לכתוב סיפורים לילדים? רוצים
ללמוד על הז'אנרים השונים, על
טכניקות כתיבה ועל ותבניות
כתיבה, רוצים לתרגל כדי לשפר
את הכתיבה שלכם?



אני מזמינה אתכם לקורס
"סודות ויסודות הכתיבה לילדים"

הקורס הכי מרתק שתמצאו היום בנושא כתיבת
סיפורים לילדים

טלפנו עכשיו: 09-8989198

או 054-7650515

ימים יפים ומוארים שיהיו לכם!

לילית אומנסקי